

УДК 343

DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v6.2025.13>**П. С. Єпринцев**

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри державно-правових дисциплін

Навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту

Донецького державного університету внутрішніх справ

orcid.org/0000-0002-9790-9565

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ

У статті здійснено комплексний кримінологічний аналіз жіночої злочинності як самостійного соціально-правового явища, що є складовою загальної злочинності, але водночас характеризується специфічними кількісними та якісними ознаками. Актуальність дослідження зумовлена зростанням суспільної уваги до злочинів, учинених жінками, трансформацією традиційних соціальних ролей, посиленням соціально-економічної нестабільності, воєнними викликами та кризовими процесами, які впливають на криміногенну ситуацію в Україні. На основі аналізу наукових джерел, статистичних даних і кримінологічних підходів розкрито сучасний стан, структуру та динаміку жіночої злочинності. Встановлено, що, попри відносно невелику питому вагу в загальній структурі злочинності, жіноча злочинність справляє значний вплив на моральні засади суспільства та сприймається як соціально небезпечне явище. Доведено, що структура злочинів, учинених жінками, суттєво відрізняється від чоловічої: переважають корисливі ненасильницькі правопорушення (крадіжки, шахрайства, злочини у сфері економічної діяльності), тоді як насильницькі злочини мають меншу поширеність, хоча в останні роки спостерігається тенденція до їх кількісного зростання та ускладнення форм. Особливу увагу приділено кримінологічній характеристиці особи жінки-злочинниці. Визначено типові соціально-демографічні, освітні, професійні та психологічні ознаки, а також встановлено, що сучасний портрет жінки, яка вчиняє злочин, зазнає суттєвих змін: зростає частка осіб із середньою спеціальною та вищою освітою, офіційно працездатних, сімейних, що свідчить про ускладнення мотиваційних механізмів злочинної поведінки. Обґрунтовано підвищену латентність жіночої злочинності, що ускладнює її виявлення та належну оцінку. У роботі систематизовано основні детермінанти жіночої злочинності, серед яких ключовими визначено соціально-економічні чинники (безробіття, зниження рівня життя, інфляція), гендерну нерівність, кризу інституту сім'ї, поширення алкоголізму й наркоманії, моральну дезорієнтацію суспільства, а також негативний вплив урбанізаційних і міграційних процесів. Зазначено, що поєднання цих факторів формує сприятливе середовище для криміналізації жіночої поведінки. Узагальнено підходи до запобігання жіночій злочинності та наголошено на необхідності реалізації комплексної системи профілактичних заходів, що включає правові, соціальні, економічні, виховні та психологічні інструменти. Обґрунтовано доцільність посилення соціальної підтримки жінок, розвитку програм зайнятості та професійної перепідготовки, зміцнення інституту сім'ї, удосконалення правозастосовної практики та координації діяльності державних і громадських інституцій. Зроблено висновок, що врахування гендерної специфіки у кримінологічній політиці є необхідною умовою ефективного зниження рівня жіночої злочинності та забезпечення соціальної стабільності в Україні.

Ключові слова: жіноча злочинність, кримінологічна характеристика, особа жінки-злочинниці, детермінанти злочинності, корисливі злочини, насильницькі злочини, запобігання злочинності, гендерна специфіка.

Yepryntsev P. S. CRIMINOLOGY OF WOMEN'S CRIME IN THE MODERN CONDITIONS OF UKRAINE

The article presents a comprehensive criminological analysis of female crime as an independent socio-legal phenomenon, which is a component of general crime, but at the same time is characterized by specific quantitative and qualitative features. The relevance of the study is due to the increase in public attention to crimes committed by women, the transformation of traditional social roles, the strengthening of socio-economic instability, military challenges and crisis processes that affect the criminogenic situation in Ukraine. Based on the analysis of scientific sources, statistical data and criminological approaches, the current state, structure and dynamics of female crime are revealed. It is established that, despite its relatively small share in the general structure of crime, female crime has a significant impact on the moral principles of society and is perceived as a socially dangerous phenomenon. It is proven that the structure of crimes committed by women differs significantly from that of men: mercenary non-violent offenses (theft, fraud, crimes in the field of economic activity) prevail, while violent crimes are less common, although in recent years there has been a tendency towards their quantitative growth and complication of forms. Particular attention is paid to the criminological characteristics of the female criminal. Typical socio-demographic, educational, professional and psychological characteristics have been identified, and it has also been established that the modern portrait of a woman who commits a crime is undergoing significant changes: the proportion of persons with secondary specialized and higher education, officially able-bodied, family members is increasing, which indicates the complication of the motivational mechanisms of criminal behavior. The increased latency of female crime is substantiated, which complicates its detection and proper assessment. The work systematizes the main determinants of female crime, among which the key ones are identified as socio-economic factors (unemployment, decline in living standards, inflation), gender inequality, the crisis of the family institution, the spread of alcoholism and drug addiction, the moral disorientation of society, as well as the negative impact of urbanization and migration processes. It is noted that the combination of these factors forms a favorable environment for the criminalization of female behavior. The approaches to preventing female crime are summarized and the need to implement a comprehensive system of

preventive measures, including legal, social, economic, educational and psychological tools, is emphasized. The feasibility of strengthening social support for women, developing employment and professional retraining programs, strengthening the family institution, improving law enforcement practice and coordinating the activities of state and public institutions is substantiated. It is concluded that taking into account gender specificity in criminological policy is a necessary condition for effectively reducing the level of female crime and ensuring social stability in Ukraine.

Key words: female crime, criminological characteristics, the identity of a female criminal, determinants of crime, self-interested crimes, violent crimes, crime prevention, gender specificity.

Постановка проблеми. Жіноча злочинність сьогодні становить важливу проблему для суспільства. Хоча цей вид правопорушень не має домінуючого характеру в жодній країні, його рівень неодмінно впливає на моральні засади суспільства та на його ставлення до базових людських цінностей. Особливе обурення викликають випадки кримінальних правопорушень, вчинених жінками, зокрема вбивства. Це пов'язано з тим, що у свідомості суспільства жінка асоціюється з такими якостями, як материнство, ніжність, турбота та роль охоронниці домашнього затишку. Відповідно, жіноча злочинність сприймається як серйозна кримінологічна проблема сучасності. Показовими є статистичні дані: співвідношення жіночої та чоловічої злочинності наразі становить 1:7. Частка жінок серед осіб, які скоюють окремі види злочинів, розподіляється так: крадіжки – 80%, шахрайство – 41%, вбивства – 12%, грабежі – 8%, заподіяння тілесних ушкоджень – 7%, необережні злочини – 5% [1; 2, с. 902].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика жіночої злочинності вже тривалий час залишається у фокусі уваги як українських, так і зарубіжних кримінологів. Проте вона й досі зберігає свою актуальність через постійні зміни в соціально-економічних, гендерних та культурних процесах суспільства. Вагомий внесок у розробку теоретичних підходів до дослідження жіночої злочинності зробили класичні праці з кримінології, у яких було визначено її місце в загальній структурі злочинності та проаналізовано специфічні соціально-психологічні й біологічні фактори, що впливають на злочинну поведінку жінок. Помітний вклад у дослідження кримінологічної характеристики жіночої злочинності в сучасних умовах України зробили такі дослідники, як. Джужа О. М., Гаргат-Українчук О.М., Малишева О. М., Гапека Т. В., Слюсар Д. Ю. та інші вчені. Разом із тим, незважаючи на значну кількість наукових публікацій, у сучасних дослідженнях недостатньо систематизовано новітні тенденції жіночої злочинності в умовах соціально-економічної нестабільності, воєнних викликів та післякризових трансформацій суспільства. Потребують подальшого наукового осмислення питання комплексної кримінологічної характеристики жіночої злочинності, поєднання соціальних, психологічних і правових підходів, а також удосконалення превентивних заходів з урахуванням гендерної специфіки.

Це зумовлює необхідність подальших досліджень у зазначеному напрямі.

Мета статті полягає у комплексному кримінологічному аналізі жіночої злочинності як соціально-правового явища, з'ясуванні її сучасного стану, структури, динаміки та основних детермінант, обумовлених соціально-економічними, психологічними, біологічними й гендерними чинниками, а також у визначенні характерних рис особи жінки-злочинниці та формулюванні науково обґрунтованих напрямів удосконалення системи запобігання жіночій злочинності в Україні з урахуванням сучасних викликів суспільного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає Гаргат-Українчук О.М., жіноча злочинність являє собою сукупність злочинів, які вчиняються особами жіночої статі на певній території у визначений період часу. Вона тісно переплітається із загальним рівнем злочинності, проте має свої характерні риси, зумовлені соціально-психологічними та біологічними особливостями жінок. На відміну від чоловічої злочинності, яка зазвичай домінує за всіма показниками, жіноча злочинність відрізняється за масштабом, структурою, характером злочинів, а також участю жінок у спільних злочинах із чоловіками. Вона має специфічні методи та засоби вчинення правопорушень. Кількісно, жіноча злочинність завжди значно поступається чоловічій. Також жіноча злочинність вирізняється якісними показниками. Є дві основні сфери, де жінки найчастіше вчиняють правопорушення. Перша це побутова сфера, де негативні обставини у сімейних, шлюбних, родинних чи сусідських стосунках нерідко призводять до девіантної поведінки. У таких випадках переважають насильницькі злочини: вбивства (зокрема новонароджених дітей), тілесні ушкодження, хуліганські дії тощо. Друга сфера пов'язана з професійною діяльністю жінок. Особливо часто правопорушення трапляються у галузях, де вони мають доступ до матеріальних цінностей, як-от торгівля, громадське харчування, сільське господарство, легка та харчова промисловість. У цих сферах переважають корисливі злочини: крадіжки майна, його привласнення чи розтрата, а також зловживання службовим становищем [3, с. 152; 4, с. 189]. Жінки скоюють чимало крадіжок особистого майна. Характерним злочином серед жінок є шахрайство. Корисливонасильницькі злочини (вбивства з корисливих моти-

вів, грабежі, розбійні напади) не характерні для жінок, але останнім часом їх кількість збільшується, спостерігаються випадки вчинення таких злочинів з особливою жорстокістю [5, с. 296].

Що стосується шахрайства, яке вчиняють жінки, то якщо раніше цей вид злочинів здійснювали здебільшого необізнані, морально нестійкі особи або ті, що мали антисоціальні погляди, то сьогодні спостерігається тенденція до зростання кількості злочинниць з вищою освітою. Часто це жінки, які мають родини та офіційне місце роботи. Жінки часто виявляють природну здібність викликати симпатію та забезпечувати підтримку не лише від близьких, а й від сторонніх осіб. Цю рису вони успішно застосовують у шахрайських схемах. Варто зауважити й те, що шахрайки зазвичай добре адаптуються до стрімких змін в економічному та соціальному житті. Особливу увагу привертає те, що у 67% випадків жертвами жіночих шахрайств стають інші жінки [6, с. 196].

На думку Дубович О.В., жінки найчастіше стають учасницями злочинів, пов'язаних із посяганнями на власність, скоєнням домашнього насильства, а також залученням неповнолітніх до протиправної діяльності. В межах сімейно-побутових відносин їхні дії часто мотивовані прагненням отримати корисливу вигоду, і нерідко злочини скоюються у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Одним із факторів, що сприяють зростанню рівня жіночої злочинності, є погіршення соціально-економічних умов життя жінок в умовах економічної кризи в Україні. Нерівність у правах, безробіття, інфляція, низький попит на ринку праці молодих людей, складності професійної реалізації для жінок, а також демографічні зміни усе це створює сприятливе середовище для підвищення рівня злочинності серед жінок. Гендерна нерівність проявляється у різних аспектах: обмеження доступу до роботи, нижчий рівень оплати праці, труднощі в здобутті керівних посад, недостатні соціальні гарантії у сферах сім'ї, материнства та дитинства. Додатковими причинами є високий рівень міграції та урбанізації населення. Зростання жіночої злочинності також можна простежити через процеси руйнування моральних основ суспільства в умовах економічної нестабільності, соціальних труднощів і послаблення державних інституцій, покликаних підтримувати моральні й етичні норми. Сучасна жіноча злочинність відрізняється новими характеристиками. В окремих випадках жінки не лише беруть участь у злочинах, а й організовують та очолюють кримінальні групи, здійснюючи найжорстокіші та найвитонченіші злочини. Ще Чезаре Ломброзо зазначав, що справжні жіночі кримінальні типи можуть бути навіть більш небезпечними, ніж чоловічі [7, с. 201–202].

Жіноча злочинність – це соціально-правове явище, що відображає сукупність злочинних діянь, вчинених жінками, зумовлених комплексною взаємодією соціальних, психологічних, біологічних та кримінологічних факторів, а також особливостями гендерної ролі у суспільстві [8, с. 723].

Щербакова Л. М. зазначає, що злочинність серед жінок є явищем, яке змінюється з часом та має історичний характер. Вона відрізняється за своєю соціальною сутністю, залежить від місця (у різних країнах і за різних соціально-економічних формацій характер злочинів може суттєво відрізнятись) і змінюється з плином часу (кількість кримінальних діянь варіюється відповідно до історичного розвитку держави) [9, с. 218].

Жіноча злочинність являє собою сукупність злочинів, які вчиняються жінками, хоча у КК України передбачений тільки один склад злочину (ст. 117), спеціальним суб'єктом якого є тільки жінка (вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини). Жіноча злочинність є частиною загальної злочинності та підпорядковується її загальним закономірностям і змінам. Виділення і дослідження жіночої злочинності в кримінології пов'язано з тим, що їй притаманні окремі особливості. Ці особливості зумовлені як біологічними, так і значною мірою соціальними чинниками, які формують роль жінки в суспільстві, впливають на її свідомість, обмежують сферу зовнішніх зв'язків, життєву активність і тип реакції на криміногенні фактори зовнішнього середовища [10].

Аналізуючи образ жінки-злочинця та кримінологічні аспекти жіночої злочинності в цілому, варто зазначити, що сучасні дослідження вказують на значно нижчу частку жінок серед насильницьких злочинів у порівнянні з чоловіками. Особливо це стосується таких категорій, як бандитизм, розбої, грабежі. Структура жіночої злочинності помітно відрізняється від чоловічої і не повторює її в жодному разі [11, с. 63].

Злочинність, що здійснюється жінками, є складовою частиною загальної злочинності та характеризується унікальними особливостями, які залежать від соціальної ролі й функцій жінки. Ці особливості визначаються її способом життя, професійною діяльністю, а також біологічними та психофізіологічними характеристиками. Жіноча злочинність формується відповідно до історично закріпленого становища жінки в суспільних відносинах. Склад злочинної поведінки у жінок змінюється під впливом динамічних соціальних і побутових умов, а також залежить від трансформації її соціальної ролі [11, с. 63].

Жіноча злочинність має свої характерні особливості, що відрізняють її від чоловічої. Прийнято вважати, що чоловіки частіше скоюють злочини із застосуванням насильства чи з погро-

зою його застосування [12]. Жінки ж частіше вчиняють злочини з корисливою ненасильницькою спрямованістю і лише в деяких випадках можуть застосувати насильство до жертви злочину. Крім того жіноча злочинність є більш латентною ніж чоловіча [13 с. 9]. В Україні відзначається тенденція до підвищення кількості насильницьких злочинів, скоєних жінками. Спостерігається також зміна ролі жінок: від пасивних учасниць і посібниць у скоєнні подібних діянь до ініціаторок і організаторок злочинів. Зростає кількість суто жіночих злочинних угруповань, а також груп, де переважають жінки. Поступово стираються відмінності між чоловічою та жіночою злочинністю, як за способами скоєння правопорушень, так і за характером насильницьких дій. Водночас найбільш поширеними злочинами серед жінок залишаються корисливі правопорушення. До таких злочинів належать крадіжки (35%) та шахрайства (19,1%). Частка жінок, які вчиняють шахрайства, варіюється залежно від джерела даних і становить від 13% до 41%. Що стосується грабежів та розбоїв, то довгий час частка жінок у таких злочинах залишалася незначною. Жінки зазвичай виконували другорядні ролі в групових правопорушеннях подібного типу, тому такі злочини раніше досліджували менш активно [14, с. 135].

Також, з'ясовано, що серед жінок, які вчинили злочини, найбільша кримінальна активність притаманна віковій групі від 29 до 39 років (35,3%), а найменша – 55 років до 60 (10,9%). Рівень освіти жінок-злочинниць є досить, високим: вищу освіту мали 2079 або 15%, професійно-технічну – 2955 або 21,4%, середню (повну та базову) – 8206 або 59,7%, початкову освіту мали 545 осіб або 3,9%. Проте більшої уваги заслуговують показники щодо їх зайнятості. Так, за наявними статистичними даними серед жінок, які були притягнені до кримінальної відповідальності, учениці та студентки становили 94 особи (0,68%), однак більшість, хоча й були працездатного віку, на момент вчинення злочину не працювали: 1355 (9,8%) безробітних, ще 220 (9,8%) не працювали і не навчалися [15, с. 7].

Більшість жінок, які вчиняють злочини, проживають у містах, тоді як у сільській місцевості їхні правопорушення здебільшого пов'язані з крадіжками та нанесенням тілесних ушкоджень. Основна частка ув'язнених жінок припадає на віковий діапазон 20-40 років (понад 70%), що зумовлено змінами соціального статусу, недостатньою захищеністю, проблемами з працевлаштуванням, професійним становищем та складнощами в сімейному житті. Більше третини таких жінок у шлюбі, решта або не одружені, або вдови. Серед жінок-злочинниць значна кількість має середню та середню спеціальну

освіту (близько 80%), при цьому зростає частка тих, хто здобув вищу освіту. Загалом освітній рівень жінок зазвичай перевищує рівень чоловіків, що відповідає загальній тенденції серед населення країни. Однак серед морально-психологічних рис злочинниць найчастіше зустрічаються алкогольна та наркотична залежність, а також труднощі в соціальній адаптації. Порівнюючи поведінку чоловіків і жінок під час вчинення злочинів, варто зазначити, що чоловіки виявляють більше логічності, тоді як жінкам притаманна імпульсивність [16, с. 182-183].

Причинами жіночої злочинності є: посилення соціальної нерівності людей, формування соціальних класів – від багатих до бідних; антигромадські явища, такі як алкоголь, наркоманія, проституція, бродяжництво; зменшення ролі сім'ї та її послаблення соціального контролю; впровадження моралі збагачення усіма доступними засобами; зміцнення правового нігілізму та зневага до закону [17, с. 111-112].

Сучасний стиль життя змушує жінок брати на себе чоловічі справи і виконувати не властиві їм функції. Це дає їм змогу успішно самостверджуватися і забезпечує матеріальний достаток. Жінці-злочинниці здається, що оточення ставиться до неї неприязно. Це формує в неї байдужість до громадської думки. Отже, можна виокремити такі групи чинників, які детермінують злочинну поведінку жінок: чинники, пов'язані з несприятливими процесами в галузі культури – підміна справді жіночої культури її сурогатами (емансипація, фемінізм, кримінальна субкультура); чинники, пов'язані із соціально-політичною ситуацією в країні (падіння рівня життя, безробіття; кримінальний раціоналізм; руйнівний вплив на інститут сім'ї тощо); чинники, пов'язані з трудовою діяльністю; чинники, пов'язані зі сімейним життям і побутовою сферою. Більшість дослідників зазначає, що понад 70% жінок до скоєння злочину ніде не працювали, тобто з трьох засуджених жінок дві не займалися суспільно корисною працею. Також статистичні дані свідчать, що в структурі жіночої злочинності традиційно високий відсоток і таких «загальнокримінальних» злочинів, як крадіжки чужого майна, шахрайство. До складу корисливої жіночої злочинності входять усі злочини у сфері економіки, тобто злочини проти власності, проти інтересів служби в комерційних та інших організаціях, злочини у сфері економічної діяльності. Серед них висока частка осіб з вищою і середньою спеціальною освітою. Останніми роками це стало помітно навіть серед тих, хто відбуває покарання в місцях позбавлення волі [18, с. 325].

Отже, з метою протидії злочинності серед жінок необхідно зміцнити заходи, спрямовані на її попередження. Профілактичну роботу

у сфері жіночої злочинності варто розглядати як: інструмент соціального регулювання відносин у суспільстві для усунення причин розвитку злочинності; комплексну взаємодію економічних, соціальних, виховних, педагогічних, організаційних та правових заходів; узгодження різних підходів до запобігання кримінальним порушенням [19, с. 135]. Загальна профілактика жіночої злочинності включає такі напрямки: удосконалення законодавства та практики його застосування, з акцентом на гуманізм і підтримку жінок, які скоїли правопорушення; посилення соціальної підтримки для безробітних жінок шляхом надання більш ефективної матеріальної допомоги, організації професійної перепідготовки та створення додаткових робочих місць; покращення умов життя, посилення інституту сім'ї, забезпечення комфортних умов праці для жінок, що дозволяє поєднувати виконання професійних обов'язків із доглядом за дітьми та можливістю повноцінного відпочинку; культивування у жінок моделей поведінки, що відповідають їхній природі; сприяння розвитку доступних і прийнятних для жінок форм організації дозвілля; проведення культурно-виховних заходів, спрямованих на розвиток етичної, трудової, правової та естетичної культури. Для ефективної реалізації цих підходів важливими є координація дій державних органів, громадських організацій та забезпечення умов для соціальної адаптації й підтримки жінок у складних життєвих ситуаціях [20; 21, с. 88].

Висновки. Проведений аналіз свідчить про те, що жіноча злочинність являє собою складне і багатогранне соціально-правове явище. Незважаючи на те, що за обсягами вона поступається чоловічій злочинності, її вплив на суспільну мораль, систему цінностей та рівень криміногенної безпеки в державі є суттєвим. Ця сфера має свою специфіку, яка обумовлена взаємодією соціально-економічних, психологічних, біологічних і гендерних факторів, а також традиційною роллю жінки в суспільстві. З'ясовано, що структура жіночої злочинності має відмінності від чоловічої. Найбільшу частку становлять корисливі ненасильницькі правопорушення, зокрема крадіжки та шахрайство. Частота насильницьких злочинів помітно нижча, хоча у останні роки спостерігається тенденція до їх зростання та ускладнення. Водночас змінився соціальний портрет жінки-злочинниці: дедалі ширше представлена категорія жінок із середньою спеціальною чи вищою освітою, які мають родини та офіційне працевлаштування. Це вказує на зміни у мотивації злочинної поведінки та її пристосування до сучасних умов суспільного розвитку. Дослідження підтвердило, що основними детермінантами жіночої злочинності є зниження рів-

ня життя, високий рівень безробіття, гендерна дискримінація, послаблення ролі інституту сім'ї, поширення таких проблем як алкоголізм і наркоманія, криза моральних цінностей та урбанізація разом із міграційними процесами. Особливістю цього виду злочинності є висока латентність, що ускладнює повноцінний статистичний аналіз і зумовлює необхідність застосування особливих методів кримінологічного дослідження. Зроблено висновок, що протидія жіночій злочинності має бути комплексною та базуватися на реалізації соціальних, економічних, правових, виховних і психологічних заходів. Особливу увагу слід приділяти усуненню причин і обставин, які спонукають жінок до протиправних дій. Важливим є посилення соціального захисту, заходів підтримки сімей, створення можливостей для професійного розвитку та всебічної соціальної інтеграції. Така стратегія сприятиме не тільки зменшенню рівня жіночої злочинності, але й загальному зміцненню суспільної стабільності та гуманізації кримінальної політики в Україні.

Література

1. Жіноча злочинність та її запобігання. URL: <https://tr.su.court.gov.ua/sud1818/pres-centr/news/408493/>.
2. Толкач А.М. Жіноча злочинність: виклики сьогодення. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. Випуск № 02. 2025. С. 901–904.
3. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія: курс лекцій / Ю.В. Александров, А.П. Гель, Г.С. Семаков. К. : МАУП, 2002. 295 с.
4. Гаргат-Українчук О.М. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2014. Випуск 25. С.189-191.
5. Малишева О.М. Деякі кримінологічні аспекти злочинності жінок та запобігання їй. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 295-298.
6. Гапека Т. В. Перспективи протидії жіночій злочинності в Україні. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2011. Випуск 3(11). С. 195–199.
7. Дубович О.В. Рівень жіночої злочинності та її причини. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/download/252/7078/15817-1?inline=1>.
8. Пугач С.І. Жіноча злочинність як соціально-правове явище в контексті післявоєнного відновлення України. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/597/16094/33946-1?inline=1>.
9. Чечель Н. О. Деякі історичні аспекти поняття та змісту жіночої злочинності. *Університетські наукові записки*. 2010. № 4. С. 214–220.
10. Кримінологічна характеристика злочинності жінок. URL: http://lib-net.com/content/9715_Kriminologichna_harakteristika_zlochinnosti_jinok.html.
11. Слюсар Д.Ю. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 5. том 3. С. 62–65.
12. Емха Б. Психологічна характеристика мотивації жіночої злочинності. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znfzsp/2009_14_1/14-1-31-Emkha.pdf.

13. Федусик В.В. Жіноча злочинність в Україні (кримінально-правові та кримінологічні проблеми): Автореферат дисертації канд. юрид. наук. / Одеська національна юридична академія. Одеса, 2001. 20 с.

14. Шевченко Т., Варбанський О. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності. *National law journal: theory and practice*. Septembrie 2019. С. 134–137.

15. Трибушенко А.С. Кримінологічна характеристика та запобігання жіночій злочинності: автореферат роботи на здобуття освітнього ступеня «Магістр» спеціальність 081 «Право». Миколаїв, 2020. 16 с.

16. Юзва Л.В. Вивчення кримінологічної характеристики жіночої злочинності – необхідна умова ефективності заходів щодо її запобігання та розслідування. URL: <https://elar.nau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/79226731-ef59-4511-b180-bf6e61fcdcd0/content>.

17. Фоменко Д. С., Тімошенко Н. О. Кримінологічна характеристика особистості жінки, яка вчинила

злочин. *Вісник студентського наукового товариства донну імені Василя Стуса*. 2014. Том 1 № 6. С. 110–115.

18. Серкевич І.Р., Броневицька О.М. Аналіз психологічної структури жіночої злочинності. *Часопис Київського університету права*. 2020. №1. С. 323–327.

19. Батиргареева В.С. Кримінологічна характеристика особи жінки-рецидивістки. *Часопис Київського університету права*. 2016. Вип. 1. С. 133–137.

20. Надьон О. В. Жіноча злочинність: деякі особливості розслідування справ. *Правознавець*. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/1111/%CD%2019>.

21. Климчук І. М., Болотських Т. І. Кримінологічна характеристика жіночої злочинності. URL: <http://dspace.megu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2429/1/%D0%9A%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D1%8E%D0%BA%20%D0%86.%20%D0%9C.%2C%20%D0%91%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D1%85%20%D0%A2.%20%D0%86.pdf>

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025